

Україну врятують інновації

15 січня 2016 року

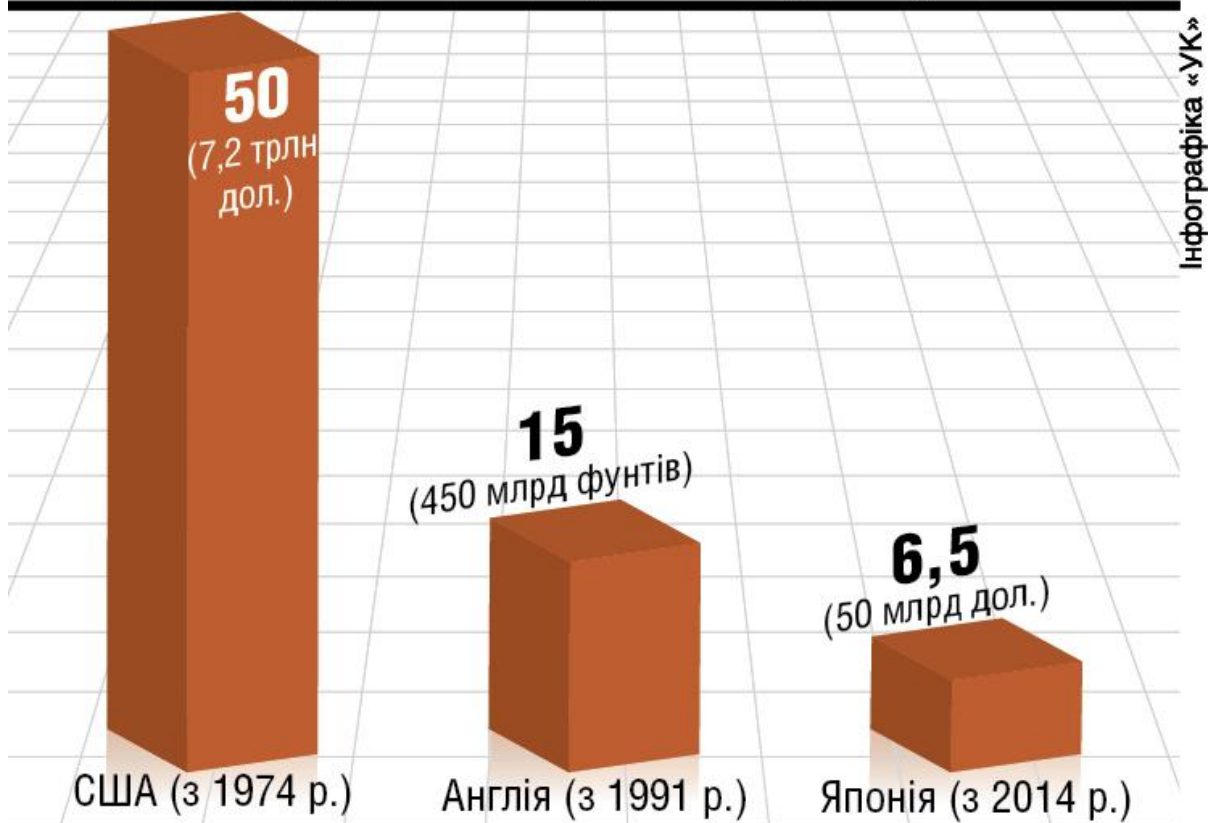

Альтернативні моделі економічного розвитку мають спиратися на синергетичний ефект союзу науки, освіти, бізнесу та влади

Щоб економіка розвивалася, має панувати політична й економічна стабільність, якої Україні так бракує останні 10 років. Оскільки коаліційна угода діє мляво, потрібно мати пакет або угоду між політичними та економічними силами, які б забезпечили цю стабільність. Тому для нашої країни розробляється законопроект,

орієнтований на Пакт стабільності та економічного зростання Німеччини від 1967 року та ЄС від 1997 року. Про це повідомив президент Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація економістів-міжнародників» Антон Філіпенко під час науково-методологічного семінару «Альтернативні концепції, моделі, механізми державного управління в умовах кризового і посткризового економічного розвитку», який відбувся в Києві у Національній академії державного управління (НАДУ) при Президентові України.

Кількість особистих інвестиційних рахунків у деяких країнах (млн)

Інфографіка «УК»

Джерело: інвесткомпанія «Кінто»

Вчимося стабільності у... Тунісу, стартанів — у Кореї

Так, у створенні цього важливого для країни документа нас випередив навіть Туніс. Торік лауреатом Нобелівської премії миру став Квартет національного діалогу Тунісу (Туніський національний діалоговий квартет) за зусилля у запобіганні громадянській війні після революції 2011 року. Це єдина країна, яка після Арабської весни пішла шляхом трансформації від авторитарної системи до демократичної. До Квартету входять чотири організації, що відіграють головну роль у житті громадянського суспільства: Загальна туніська конфедерація праці, Туніська конфедерація промисловості, торгівлі та ремісництва, Туніська ліга із захисту прав людини і Національний ордер адвокатів Тунісу. Діалогова група була створена в 2013 році, коли процеси демократизації опинилися під загрозою через політичні вбивства, соціальні вибухи.

Нову модель економічного розвитку шукає не лише Україна, а й увесь світ, бо нинішня (існувала останні 200—300 років і ґрунтувалася на індустріалізації, важкій промисловості) себе вичерпала.

«Інноваційну модель розвитку можемо розглядати як альтернативу нинішній економічній моделі. На жаль, в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» немає інновацій. І хоча в дисертаціях українців інноваційна тематика лідирує з великим відривом від решти тем, у них більше риторики. Нові

економічні стратегії не мають інноваційної візії. А саме від неї залежить розгортання реформ», — підкреслив завідувач кафедри економічної теорії Національного університету «Києво-Могилянська академія» Юрій Бажал.

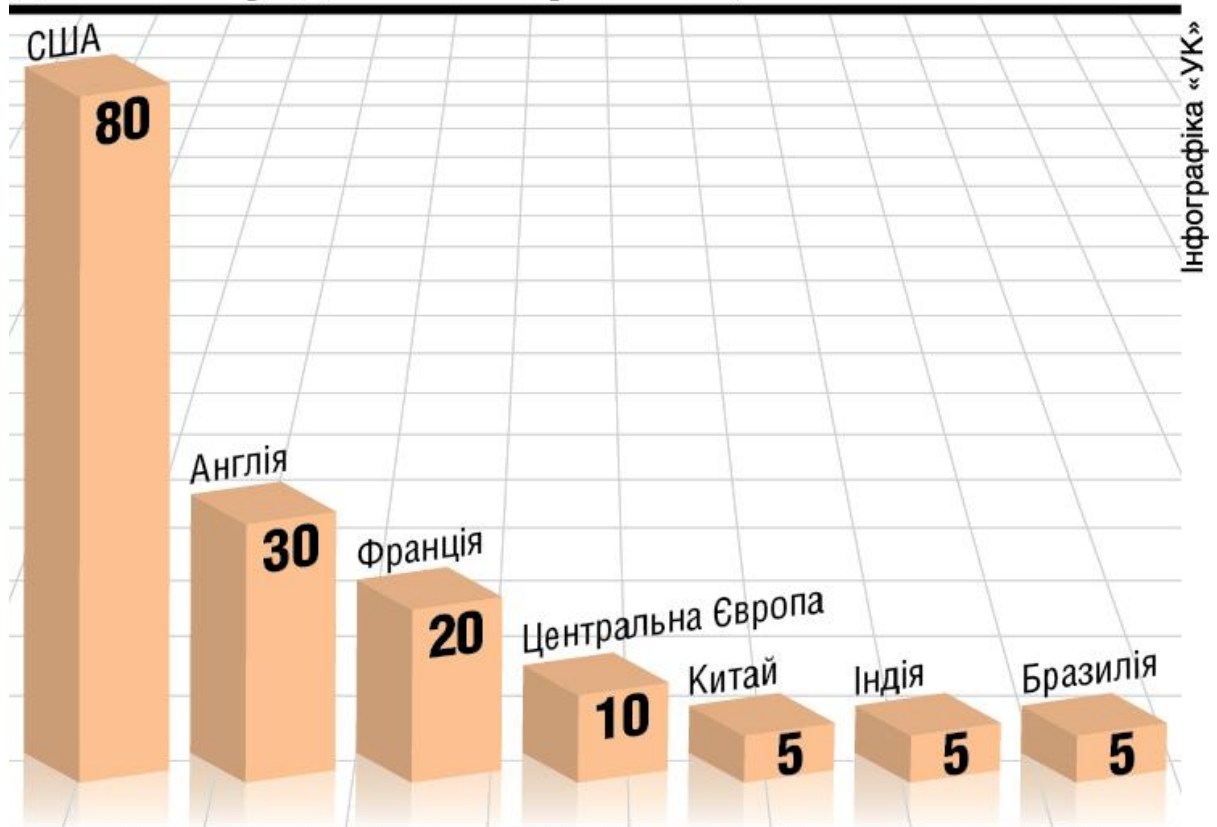
Він продемонстрував присутнім графік. Вертикальна вісь на ньому — це ВВП на душу населення, що свідчить про багатство країни. Горизонтальна — показник інноваційного розвитку, який вимірюють кількістю використаних патентів США на мільйон осіб (саме він указує на інноваційність країни). Якщо цей показник вищий за 30, це заможні країни. Понад 15 — інноваційні. «В Україні показник інноваційного розвитку становить лише 0,3», — констатує Юрій Бажал.

Саме інновації зумовлюють успіх. Про це свідчить досвід таких країн, як Ізраїль, Корея, Тайвань, які вже реалізують те, чого лише прагне досягти Україна (скажімо, подвоєння ВВП на душу населення). «За 4-5 років ці країни продемонстрували збільшення показника використаних патентів США на мільйон осіб на 100, тоді як потрібно було набрати всього 15! Ці країни взяли інноваційність за основу економічної політики», — зауважує Юрій Бажал.

Прихильниками інновацій є і країни Балтії, а також Словенія, Португалія. Якщо в Україні бізнес виживає, то у США та Європі вже йдеться про інноваційний малий бізнес! Програма «Європа-2020» ґрунтується на освіті, науці, цифровому суспільстві. Натомість у нас до представників вітчизняної науки та освіти, на яких тримається інтелектуальна економіка, ставлення не надто шанобливе, хоча й говоримо, що орієнтуємося на Європу.

«Один аргентинський економіст у 2000 році презентував результати дослідження американської економіки першої половини ХХ століття. Він зауважив, що крім класичних елементів (праці та капіталу), прибуток (або наш добробут) забезпечує ще й третій елемент — інновація. Якщо перші два елементи становлять сукупно 14%, то інновація — 86%!», — говорить професор кафедри державної політики та суспільного розвитку НАДУ Едуард Афонін.

Обсяги роздрібних інвестицій до ВВП у деяких країнах, %

Інфографіка «УК»

Джерело: інвесткомпанія «Кінто»

Де взяти гроші для ринку капіталу?

«Експорт» українських студентів у Європу за цей рік сягнув 40 тисяч. Це свідчить про те, що молодь не сприймає стабільність економічного зростання в Україні, але вірить у це, коли йдеться про Європу. «Основна причина — неможливість заробити чесно європейську зарплату. Тому маємо включити механізм, в який би повірила молодь, а задля інноваційності використати потенціал Національної академії наук України. В кожному сегменті економіки створити острівці інновацій, які б дали суспільству продукти з високою доданою вартістю, а їхнім виробникам — гідну зарплату (це успішно розвивається в ІТ-секторі), — вважає завідувач відділу інновацій і трансферу технологій Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України Юрій Нікітін.

Натомість, попри низькі зарплати, українці заощадили під матрацами (за різними оцінками експертів) 50—100 мільярдів доларів. За останні три роки маємо приплив 5—7 мільярдів доларів у вітчизняну економіку завдяки експорту праці заробітчан. «Щоб ці гроші запрацювали на економіку держави, зокрема й на інновації, слід запровадити форми приватного інвестування: особисті інвестиційні рахунки (ОІР) і особисті пенсійні рахунки (ОПР), які вже давно використовують у світі», — зазначає слухач НАДУ президент інвестиційної групи «Універ» Тарас Козак.

Йдеться про спеціальні рахунки, які добровільно відкриває фізична особа для накопичення та інвестування власних коштів з метою збереження та примноження, в тому числі і для майбутньої пенсії. Цей механізм дає змогу самостійно управляти ними, а податкові пільги для цих спецрахунків підвищують прибутковість таких інвестицій та стимулюють громадян вкладати кошти не тільки в цінні папери, а й в інноваційні продукти (стартапи тощо). Чому в Україні немає стартапів? Тому що немає капіталу для них.

Як свідчить світова практика, такі форми приватного інвестування впроваджено в США, Великій Британії, Японії, Росії. У США вони діють з 1974 року, нині кількість таких рахунків сягає 50 мільйонів, а обсяг коштів — 7,3 трильйона доларів, в Японії — з 2014 року (кількість рахунків 6,5 мільйона, обсяг коштів — 5 трильйонів єн, або 50 мільйонів доларів), в Росії такі рахунки на початку 2015 року мали 25 тисяч домогосподарств, обсяг коштів становив 400 мільйонів доларів).

«Максимальним внеском на цей рахунок можуть бути 120 мінімальних зарплат, але не більше, ніж дана фізособа заробила за минулий рік офіційно. На ці гроші існує пільга: якщо протягом трьох років кошти перебувають на цьому рахунку, то податки становлять нуль. Це дає змогу витягнути гроші з конвертів», — пояснює механізм дії спецрахунків Тарас Козак.

Оскільки в країні запроваджено третій рівень пенсійної системи, то законодавчо можна дозволити частину єдиного соціального внеску, який іде в ПФУ (за бажанням фізособи), перерахувати на особистий пенсійний рахунок (не більш ніж 15% офіційної зарплати). Це ще одна модель того, як нашої економіці отримати кошти в обіг. Вони через фондовий ринок потраплятимуть в корпоративний сектор, нарощуючи капітал корпораціям і новим інноваційним компаніям. Від їхніх прибутків поповнюватиметься бюджет. Внутрішні інвестиції зменшать потребу позирати на кошти МВФ. Таким чином відбуватиметься дегінізація зарплати і створюватиметься накопичувальна пенсійна система.

«Якщо політичні і фінансово-економічні еліти хочуть мати перспективу в цій країні, їм потрібно не лише податки платити, а й щось для цієї країни зробити», — вважає завідувач кафедри управління національним господарством та економічної політики НАДУ, модератор семінару Володимир Бодров.

Якщо в реалізації ідей альтернативної економіки об'єднуються наука, освіта, бізнес та влада, Україна матиме свій шанс.

Прогнозні показники особистих інвестиційних та пенсійних рахунків в Україні

	Кількість рахунків	Середній розмір рахунку, грн.	Обсяг грошових ресурсів, грн.	до ВВП %
Кінець 2015	10 000	100 000	1 000 000 000	0,07
Кінець 2016	30 000	100 000	3 000 000 000	0,20
Кінець 2018	100 000	150 000	15 000 000 000	1,00
Кінець 2020	500 000	200 000	100 000 000 000	6,67
Кінець 2023	1 000 000	250 000	250 000 000 000	16,67

Джерело: інвесткомпанія «Кінто»

КОМПЕТЕНТНО

Віталій МЕЛЬНИЧУК,

віце-президент інвестиційної компанії Кінто:

— Потрібно негайно запровадити у нашій країні форми приватного інвестування — особисті інвестиційні та особисті пенсійні рахунки. У світі їх використовують уже давно: у США, Великій Британії, Японії.

До речі, Україні для цього потрібно зробити небагато: внести деякі зміни до чинного законодавства. А охочі до інвестування будуть. Люди повинні вкладати гроші, які вони заробили чесно. І слід не обкладати такі рахунки податками три роки.

Що стосується особистих пенсійних рахунків, то в нас уже накопичено чималий досвід роботи недержавних пенсійних фондів. Саме за їхньою схемою і повинні працювати особисті пенсійні рахунки.